



Toespraak Thom de Graaf, burgemeester van Nijmegen, voorafgaand aan uitvoering War Requiem door Het Gelders Orkest in de Vereeniging te Nijmegen, op zondag 20 september 2009

Dames en heren,



Het War Requiem is het slotakkoord van de festiviteiten die in het teken staan van de herdenking van de bevrijding van onze stad 65 jaar geleden.

Vanmiddag hebben we in aanwezigheid van Hare Majesteit de Koningin, Prins Philip, hertog van Edinburgh en vele andere gasten op indrukwekkende wijze stilgestaan bij de heroïsche oversteek van de Waal door jonge dappere mannen van de 504^e Parachute Infantry Regiment. Een aantal van hen maakte vanmiddag, onder geheel andere omstandigheden dan toen, opnieuw de oversteek. Een emotionele gebeurtenis.

Onder grote publieke belangstelling herdachten we vervolgens bij het Traianusplein dat Nijmegen werd bevrijd van het juk van de bezetter. En zo dadelijk gaan we luisteren naar het indrukwekkende War Requiem van Benjamin Britten, uitgevoerd door het Gelders Orkest.

Na de bevrijding van Nijmegen op 20 september werd dit concertgebouw door de Geallieerden gebruikt. Ze noemden het 'Wintergarden'. Soldaten konden hier films bekijken en er werden vele dancepartys gehouden. De muziek daarvoor werd onder andere verzorgd door een vijftal Nijmegenaren waaronder Jan Hendriks. Hij speelde toen piano. In zijn dagboek schreef hij over Nijmegen als frontstad. Ik citeer:

"Vanachter de piano heb ik altijd een goed zicht op de dansende menigte. De soldaten flirtten met de meisjes. Als ze de volgende dag naar het front worden getransporteerd, krijgen ze de avond daarvoor een grote hoeveelheid sterke drank. In wezen is het een dwaze situatie. Plezier en dood liggen dicht bij elkaar. Dit geldt voor de soldaten, maar ook voor de burgers. Je weet nooit als je je op straat begeeft, of je heelhuids thuiskomt".

Dames en heren,

Het War Requiem van Britten wordt beschouwd als één van de belangrijkste klassieke werken van de 20^e eeuw. De combinatie van Latijnse liturgische teksten en de oorlogsgedichten van Wilfred Owen, die sneuvelde in het uur dat de wapenstilstand van de Eerste Wereldoorlog werd getekend, is buitengewoon indrukwekkend.

Vrijheid is voor ons Nederlanders, voor Nijmegenaren van vandaag, iets vanzelfsprekends. Gelukkig maar. Want we weten óók allemaal, dat over de hele wereld nog steeds tientallen oorlogen woeden en conflicten niet met woorden, maar met wapens worden uitgevochten.

Het is goed dat we jaarlijks stil staan bij de vrijheid waar iedereen, waar ook ter wereld, recht heeft. Laten we onze verscheidenheid koesteren, samen met onze vrijheid en lange democratische traditie. En laten we dat doen samen met mannen, vrouwen, homo's en hetro's, autochtonen en allochtonen, katholieken en protestanten, moslims, joden en humanisten. Kortom, met iedereen die deel uitmaakt van onze samenleving.

Ik wil u tot slot graag een deel van het gedicht 'Dulce et Decorum est' van Wilfred Owen voorlezen.

*“Zwaarbeproefd, kromgebogen als oude kerels,
Vloekten we ons hijgend hoestend door het slijk.
Achter ons verdween de gruwel van het front.
Voort ploeterden we, naar verder weggelegen onderkomens.
Er waren er die lopend sliepen.
Anderen, hun laarzen kwijtgeraakt,
Strompelden op bebloede voeten.
Uitgeput was iedereen, verstomd, niets zierend,
Doof zelfs voor de vlakbij neervallende gasgranaten”.*

Ik wens u een mooi en tot nadenken stemmend concert. Dank u wel.